

**CHRISTOFFER
CARLSSON**
—
VOIMAT

JOHNNY
Kniga

CHRISTOFFER
CARLSSON

VOIMAT

SUOMENTANUT TARJA LIPPONEN

JOHNNY
Kniga

Vanhemmilleni.

COPYRIGHT © CHRISTOFFER CARLSSON 2017

ALKUTEOS: DEN TUNNA BLÅ LINJEN, PIRATFÖRLAGET, TUKHOLMA 2017

PUBLISHED BY AGREEMENT WITH AHLANDER AGENCY

JOHNNY
Kniga

JOHNNY KNIGA KUSTANNUS,

IMPRINT OF WERNER SÖDERSTRÖM CORPORATION,

PL 1259, 00101 HELSINKI

ISBN 978-951-0-43633-2

PAINETTU EU:SSA

love is a spark
lost in the dark
too soon

Peggy Lee

I

*Ystävä, joka katosi
savuna ilmaan*

TUKHOLMA MARRASKUUSSA 2015

POSTI TUO kirjeen.

Kuori on valkoinen, vain postikortin kokoinen ja leimattu Tukholmassa. Nimeni ja osoitteeni on kirjoitettu sinisellä tussilla persoonattomin tikkukirjaimin.

On lounasaika ja olen kotona aivan sattumalta, kun kirje sujahtaa luukusta muun postin joukossa. Olen palaamassa töihin, joten nappaan kirjeen mukaan, työnnän sen taskuuni ja lähdän.

Sitten unohdan koko kirjeen.

Istuessani Birckin vieressä autossa työnnän käden takin sisätaskuun ja siinä kirje on, rypistyneenä ja rutussa maattuaan joitakin tunteja vaatteeni uumenissa.

Birck nojautuu eteenpäin, siristelee silmiään.

»Nyt tulee taas yksi.»

Päästän irti kirjeestä ja kurkotan käteeni kameran, sihtailen näkymää etsimin läpi ja näppään kaksi kuvaa naisesta, joka saapuu ulko-ovelle. Tukholma ympärillämme humisee, mutta auton sisätilan hiljaisuuden rikkoo vain poliisiradion satunnainen rätinä.

»Emmekö voisi kuunnella tavallista radiota?» kysyn.

»Näin on mukavampaa.»

»Mutta...»

»Ei. Auto on minun.» Birck näyttää happamalta. »On tämä niin turhanpäiväistä, voi helvetti. Jos joskus on hyvä hetki rötöstellä, niin sen täytyy olla nyt.»

Hän taitaa olla oikeassa.

Ruotsin poliisin organisaatiouudistus on jatkunut pian vuoden. Ajatuksena oli, että toiminta tehostuisi, mutta kukaan ei tiedä, mitä muut puuhaavat, joten tuloksena on tilanne, jota kaikki muut kuin uudistuksen vetäjät kutsuvat kriisiksi. Työntekijöitä siirrellään vieläkin yksiköstä ja jaoksesta toiseen eikä kukaan saa mitään järjestystä aikaan. Päälliköt kamppailevat, jotta saisivat pidettyä miehityksensä kasassa, mutta johdon ohjeistus on kuuleman mukaan ollut niin heikko, etteivät esimiehet edes tiedä sitä, paljonko heillä on käytössään rahaa.

Vain harvat muistavat yhtä surkeita aikoja. Rikosten selvitysprosentti laskee, tyytymättömyys kasvaa ja kaikki uuteen organisaatioon sijoitettu raha näyttää kadonneen taivaan tuuliin.

»Jokainen päivä tuntuu jumalauta juhlapyhältä», Birck jatkaa, ja totta se on.

Siksi me olemme päätyneet Odenplanin liepeille, olemme lainassa tiedusteluyksikössä; yövuorossa oli vajuusta. Tehtävänä on dokumentoida iltakahdeksasta yökolmeen kaikki ihmiset, jotka liikkuvat Västmannagatan 66:ssa. Vuoropäällikkö Melander, joka on astunut vanhan tervaskannon Jarnebringin saappaisiin, sanoo että kyse on varastetun tavaran kätkemisestä, mutta talous- ja omaisuusrikosyksikön ei ole onnistunut hankkimaan näyttöä epäilyn tueksi.

Birck tarttuu ovenkahvaan.

»Pakko päästä kuselle. Soita jos jotain tapahtuu.»

Kello on viittä vaille puoli yhdeksän. On marraskuu ja hyytävä sää. Kun Birck ylittää kadun hyödyntääkseen hotelli Odenin vessaa, hänen hengityksensä tuprahtelee valkeana höyrynä, tuuli saa hänet kyyristymään ja nostamaan takin-kauluksen pystyyn. Muutama tunti sitten satoi, ja kadut kiil-

tävät märkyyttään. Kauempana loistavat Odenplanin neonyltyt värikkäinä läikkinä pimeään keskellä. Bussi pyyhkäisee Karlbergsvägenin yli ja matkustajista ehtii nähdä vain ääri viivat, ei lainkaan kasvoja.

Vuosi on ollut pitkä virkavallalle mutta niin se on ollut minullekin. Pakottauduin lopettamaan pillerien napsimisen, vaikka luulin pitkään, että se on mahdotonta.

Tänään siitä on kulunut kolmesataaseitsemänkymmentäyksi päivää. Aika tuntuu pidemmältä.

Otin sen vastaan minuutti minuutilta, tunti tunnilta. Päivät olivat viikkojen pituisia, viikot kuukausien, ja aloin tuntea olevani vanhempi kuin olinkaan. Ilman pakopaikkaa ihminen ikääntyy nopeammin.

Poimin taas kirjeen takintaskusta, kääntelen sitä, repäisen kuoren auki avaimellani.

Sisällä on valokuva, ohutta paperia, taitettu keskeltä. Ei muuta.

Kuva tuntuu sormissa liukkaalta ja viileältä, se esittää tummatukkaista kaitakasvoista naista, jolla on suuret mantelin muotoiset silmät. Tummanvihreä takki ulottuu vyötärölle, paita on yhtä musta kuin pillifarkutkin, kengät raskastekoiset. Hän viivyttelee kadunkulmassa, kadunnimistä ei saa selvää, ja katselee kohti katua kuin jotakuta odottaen.

Kuvan kääntöpuolelle on käsin kirjoitettu puhelinnumero ja kaksi sanaa.

auta minua

Kaivan puhelimeni esiin, näppäilen numeron ja nostan luurin korvalle. Ei vastausta. Katkaisen puhelun ja avaan netin, etsin numeroa mutta en löydä jälkeäkään.

Aika ajoin poliisille piruillaan, miltei aina ilman järjestystä syytä, joten olen melko tottunut siihen. Jokin silti hämmennää. Tunnistan nimittäin valokuvan naisen.

Kun Birck palaa hotelli Odenista, taitan kuvan kuoreen ja sujautan sen takin sisätaskuun.

Poliisiradio herää eloon: joku on löytänyt miehen ruumiin asunnosta Karlbergsvägenin varrelta, kilometrin päästä. Ajattelen heti, että pitäisi lähteä sinne, jotta saamme livahdettua passipaikalta, mutta ensin pitäisi soittaa tiedusteluyksikköön, pyytää lupa. Kun lopulta ehtisimme paikalle, meidät lähetettäisiin tänne takaisin, koska joku olisi aivan varmasti ehtinyt ennen meitä.

Mies pysähtyy Västmannagatan 66:n eteen ja menee sisään. Otamme velvollisuudentuntoisina tarvittavat kuvat. Marraskuun toisen päivän maanantai jää historiaan päivänä, jolloin ei tapahdu mitään.

Saan tekstiviestin. Se on lähetetty numerosta, johon juuri soitin, valokuvan takaa löytyneestä numerosta.

huomenna, 22.00

Sanojen lisäksi osoite Södermalmilla, siinä kaikki.

kuka olet, kirjoitan. ja mikset vastaa, kun sinulle soitetaan?

»Mikä on?» Birck kysyy.

»Miten niin?»

»Näytät oudolta.»

»Ei tässä mitään.»

Autossa aika matelee.

Ajattelen Karlbergsvägeniltä löytynyttä kuollutta miestä. Taas yksi henkiriepu vähemmän Tukholmassa, mutta kau-punki on jo kauan sitten lakannut välittämästä.

CHARLES LEVIN, entinen pomoni, kuoli puolitoista vuotta sitten. Olen menettänyt pillerini. John Grimberg, joka kauan sitten oli ystäväni, on kadoksissa.

Tyhjyys sisuksissani kasvaa. Olen yhä rikospoliisina Tukholman keskustan väkivaltarikosyksikössä, mutta on vaikeaa jäädä samaan vanhaan työpaikkaan, samaan vanhaan tehtävään, kun kaikki muu muuttuu. Jotakin pillerien tilalle on saatava, tajuan sen, riippuvuus ei katoa noin vain, tavallisesti se vain muuttaa muotoaan: vanhat juopot antautuvat työnarkomaaneiksi, narkkarit peliriippuvaisiksi, rahattomat kasinopelurit alkoholisteiksi. Ne, jotka tosiaan pääsevät vapaaksi riippuvuudestaan, kadottavat helposti suuntansa elämässä.

Vapaus. On siinäkin merkillinen sana, kun sitä tarkemmin ajattelee.

Kun pimeys on käynyt lepäämään kaupungin ylle ja kello lähestyy puolta kymmentä, tartun päällystakkiini ja kaulaliinaani. Olen päivän mittaan vilkuillut valokuvaa, tutkinut kirjekuorta, käsialaa.

Harpon Kungsholmenin torille. Etelään kulkeva bussi puuskuttaa lähemmäs kylmän keskeltä ja istuudun yksikseni takariville, tunnen lämmön ja moottorin värähtelyt. Kun viiletämme pitkin Södermalmin rantoja, näen Gröna Lundin kylmyyteen jähmettyneiden ääriviivojen häämöttävän lahden toisella puolen.

Jään kyydistä Tjärhovsplanilla ja tarkistan osoitteen tekstiviestistä, käännyin Tjärhovsgatanille ja löydän oikean porttikäytävän, kokeilen ovea. Se on lukossa, ja sisällä on pimeää kuin pedon mahassa, pimeyden keskeltä erottuvat vain kierreportaat, jotka kaartuvat ylös, ylös.

Varjoista ilmestyy mies tummissa vaatteissa ja lakki päässä, avaa oven.

»Leo.» Mies tarttuu minua käsivarresta. »En halua sinulle pahaa. Tule.»

Kädessä välähtää jokin, pieni taskuveitsi, jonka terä osoittaa minua kohti.

»Grim», minä sanon.

KATOAMINEN OLI selittämätön. Sitä mieltä olivat kaikki.

Minä makasin sairaalan sängyssä ja kivut polttivat rintaa, koska olin loukkaantunut pidätyksen yhteydessä. Niin päättyi tutkinta, jonka juuret ylsivät kauas menneeseen. En ole ollenkaan varma, että vieläkään tiedän siitä kaikkea. Pidätys onnistui nimenomaan siksi että hän, John Grimberg, antoi meille ratkaisevia tietoja.

Antoi on väärä sana. Ei ollut kyse lahjasta. Pikemminkin neuvotteluista.

Grim oli suljetulla osastolla Sankt Göränin psykiatrisessa sairaalassa, ja hän onnistui puhumaan itsensä tietoja vastaan luokseni sairaalaan. Hän väitti haluavansa tavata minut, väitti että oli sen takia hankkiutunut luokseni. Niin Sankt Göränin henkilökunta ainakin kuvasi jälkikäteen: vuoron vastuuhenkilöt olivat suostuneet pyyntöön hyväsydämyyttään. Osastolle otettu ystävä (niin minut kuvattiin, hänen *ystäväkseen*; se tuntui oudolta) oli loukkaantunut vakavasti. Grimberg pelkäsi, että Junker kuolee, ja halusi käydä hänen luonaan. Vartiointi oli tarkkaa, mutta hyväuskoisuus jättää aina pienen raon sille joka haluaa karata. Henkilökuntaa tuskin voi syyttää tapahtuneesta.

Kun Grim tuli luokseni, hän muistaakseni sanoi, että oli huolissaan ja halusi kertoa jotain. Sen täytyi olla tekosyy, harhautus. Hän haihtui kuin savuna ilmaan vartijoiltaan, jotka kulkivat aivan hänen kannoillaan.

Kukaan ei tiedä, miten se onnistui ja mihin hän häipyi.

Me kasvoimme Salemissa ja vietimme paljon aikaa yhdessä. Hän oli lähes minun peilikuvani. Sitten tiemme erosivat, ja hänestä tuli alamaailman poika, sen *luomus*. Hän elätti itsensä auttamalla ihmisiä katoamaan, järjesti heille uuden identiteetin. Hän oli erittäin taitava, sen pystyin jo silloin aavistamaan.

Johonkin hän katosi sairaalasta silloin kesällä puolitoista vuotta sitten. Eikä hän ollut löydettävissä niin kauan kuin hän halusi pysytellä piilossa.

Minä mietiskelin silti, mihin hän oli mennyt. Yritin asettua hänen asemaansa mutta en pystynyt. Sitten tuli aina jotain muuta ajateltavaa, mutta en milloinkaan unohtanut häntä, se oli mahdotonta. Grim oli ollut paras ystäväni. Sitten hän yritti tappa minut ja Samin. Hän halusi kaiketi rangaista minua. Aiheutti pysyviä arpia Samille niin että naisellani on toisessa kädessään vain neljä sormea jäljellä.

Minäkin sain silloin arpeni.

Sellainen kietoo ihmiset yhteen, halusipa sitä tai ei.

Olen kaiketi loikannut toiselle puolen. Tuntuu epätodelliselta, kun hän liikkuu vierelläni. Aave.

»No?» Grim sanoo. »Mitä sanot?»

»Jos en olisi kuullut ääntäsi, en olisi tunnistanut sinua.»

Lakin alta pilkottava tukka ei enää ole vaalea vaan tummanruskea, kulmikkaissa kasvoissa on pyöreyttä ja siniset silmät ovat ruskeat. Niin, *hän se on*, mutta hän on lihonut, kasvot ovat turpeammat eivätkä poskiluut työnny enää esiin niin kuin ennen. Hän näyttää turvonneelta, melkein sairaalta.

Päällään Grimillä on löysät siniset farkut ja paksu tummanruskea takki, sen alla neulepusero, samantapaisia kuteita

voisi kuvitella näkevänsä satamatyöläisillä. Vaatteet istuvat huonosti, ikään kuin ne eivät olisi hänen.

»Aiotko vahingoittaa minua?»

»En tee sinulle pahaa. Johan sanoin.»

»Voiko siihen luottaa?»

»Mitäs luulet?»

»Ei aavistustakaan enää.»

Se saa hänet nauramaan.

»En voi suoranaisesti moittia sinua.»

»Mihin olemme menossa?» kysyn joutessani.

»Emme oikeastaan mihinkään. On turvallisempaa tavata näin.»

»Turvallisempaa?»

»Koukataan tästä oikealle.»

Käännymme Tjärhovsgatanilta, kävelemme mäkeä ylös kohti Katariinan kirkkoa. Kirkko on valaistu, valkoinen, se hohtaa marraskuun illassa.

»Tarvitsen apuasi», Grim sanoo.

»Missä?»

»Sait kirjeeni, eikö?»

»En olisi muuten tässä.»

Vanha mies kulkee mäkeä alas, tukee askeleitaan kepillä. Maha on iso kuin rantapallo ja pullistelee takin alla. Äijä kulkee puuskuttaen ohitsemme.

»Näit, kuka kuvan nainen on», Grim sanoo matalalla äänellä, kun ukko on ehtinyt kauemmas.

»Näin.»

»Minun pitää saada selville, kuka sen teki.»

»Miksi?»

»Selittämiseen kuluu aikaa.»

»No aloita sitten.»

»Ei tänään. Aika ei riitä.»

Kauempana jossain, ehkä Medborgarplatsenilla, ammutaan ilotulitusraketteja. Ne räjähtelevät taivaalla miellyttävän kumeasti.

Olemme kävelleet kirkon kohdalle. Lähistöltä, Mosebackenilta, kantautuu möykkää.

»En tiedä, kuka tekijä on», sanon. »Kukaan ei tiedä. Miksi se on niin tärkeää?»

Grim pitää pintansa, sanoo aiempaa kärsimättömämmin:

»Voitko auttaa vai etkö voi?»

»Et voi tehdä näin, ottaa yhteyttä puolentoista vuoden jälkeen ja pyytää tällaista syytä selittämättä.» Viha putkahtaa esiin aivan yllättäen. En tiedä, mistä se kumpuaa. »Sinä loukkaat minua.»

»Minä selitän kyllä, mutta aloita sinä vilkaisemalla sitä tutkintaa. Muuta en pyydä.»

»Pyydät liikaa.»

Hän seisauttaa.

»Otan taas pian yhteyttä.»

»Grim», sanon kovempaa kuin tahtoisin. »Mitä on tekeillä? Milloin olet palannut?»

»Suunnilleen viikko sitten. Kerron pian lisää. Ja kuule.»

»Niin?»

»Kiitos että tulit. On hienoa nähdä taas.»

Siinä ja silloin, ihan hetkeksi, hän antaa naamionsa pudota ja minä tunnen hänet taas.

Uusi ilotulitussarja sinkoutuu taivaalle ja räjähtää jossain Götgatanin yläpuolella. Katson sitä hetken ennen kuin käännyn taas Grimin puoleen, mutta hän on kadonnut kuin maa olisi niellyt hänet. Kuin ei koskaan olisi siinä ollutkaan.

HIIPPAILEN OHI vanhojen kivisten julkisivujen, lasken käteni vasten seinää ja kuvittelen tuntevani kivien iän ihoani vasten. Kaupunki levittäytyy koko näkökenttään. Ilotulitteet räjähtelevät taas.

Puolitoista vuotta Grim on ollut kadoksissa. Olen opetellut elämään ilman häntä, tarvitsematta häntä ja uhkaa, jota kaikesta huolimatta tunsin hänen läheisyydessään.

Ja sitten hän äkkiä palaa.

Seison taas Tjärhovsgatanin porttikäytävän edessä. *Täältä hän tuli, pimeydestä.* Tässä talossako hän majailee? Ylitän kadun ja kohotan katseeni kohti rakennuksen julkisivua, tutkailen ikkunoita. Muutamassa harvassa aukossa palaa valo, suurin osa on pimeänä.

Odotan, mutta hän ei tule. Ehkä hän on jo mennyt sisään, tai sitten paikalla ei ole väliä. Ehkä hän valitsi sen juuri siksi, ettei minulla olisi hallussani osoitetta, jonka voisin liittää häneen, jos päättäisin tehdä toisin kuin hän pyytää.

Jos päätän pettää hänet. Siltä se omituista kyllä tuntuu.

Lysähdän metron penkille.

Nainen valokuvassa. Siksi Grim otti minuun yhteyttä, ei hän halunnut vain kertoa, että elää ja voi hyvin, ei hän muuten vain halunnut tavata minua. Hän otti yhteyttä, koska *tarvitsi* minua. Sitä muut ihmiset ovat Grimille. Työkaluja.

Otan kuvan esiin. Nainen ei tiedä, että häntä kuvataan, se näkyy. Tilanne on jollain tapaa luonnollinen. Kamera on

vanginnut hänet sellaisena hetkenä jona hän näyttää olevan yhtä maailmansa kanssa, seesteinen. Hän on hyvin kauris.

Minä tiedän, kuka hän on. Se on kamalaa, se mitä tapahtui, niin ajateltiin. Surullinen sattumus.

Nainen kuoli runsaat viisi vuotta sitten, enkä olisi voinut kuvitellakaan, että hänellä on kytkös Grimiin.

Mutta *onko* jonkinlainen kytkös tosiaan olemassa? Mitä Grim sanoikaan?

Tulen ajatelleeksi asiaa vasta jäädessäni metrosta Fridhemsplanilla. Rikoksentekijän suojeleminen. Siihen olen nyt syyllistynyt, jos pidän asiat omana tietonani, törkeä rikos, joka ilmeisesti ei ole kovin epätavallinen poliisien keskuudessa. Melko usein sen voi selittää parhain päin mutta miltei yhtä usein siitä napsahtaa langettava tuomio – ja se siitä urasta. Mitä helvettiä sanon Birckille, Moroville?

Entä Sam? Niin... mitä minä sanon Samille?

Pysähdyn Seven Elevenissä, ostan jäätelöä ja tupakkaa. Sitten hipsin kotiin Alströmergatanille, nousen hissillä kolmanteen kerrokseen.

Vaikka asiaa kuinka kääntelisi ja väännelisi, oli Chapmansgatanin väritön asunto yksinäisen ihmisen asuinpaikka. Olin iloinen, kun luovuin siitä. Sam ja minä muutimme kolmioomme Alströmergatanilla puoli vuotta sitten ja ikkunat ovat isot, ne ovat korkeat, valaistus kodikas. Parketti narisee kulkiessa, ja olohuoneen takasta tuoksahtaa puu. Sam ja minä käymme toisinaan vapaapäivinä huutokaupoissa ja antiikkiliikkeissä. Sisustamme verkkaisesti ensimmäistä yhteistä kotiamme. Se tuntuu hyvältä, tuntuu siltä kuin pitää.

Tänä iltana palaan kotiin häpeää muistuttava tunne rinnassani.

»Olet hereillä», sanon. »Kello on yli yksitoista.»

»Hmm», Sam mumisee maaten pitkällään sohvalla peiton alla. »Taisin nukahtaa.» Hän oikoo sohvatyynyä pänsä alla.
»Missä kävit?»

Valhe livahtaa suustani helpommin kuin sen pitäisi ja olen asiaa tietoisesti miettimättä tehnyt päätöksen.

»Myöhäinen kuulustelu venyi.»

En haluaisi edes ajatella asiaa.

Kit, kaksivuotias kissamme, kuljeksii seinänviertä pitkin ja kallistaa päätään ennen kuin tassuttelee lähemmäs ja puskee pohkeitani.

»Mutta ostinkin sitten jäätelöä.»

Sam hymyilee unisesti ja pörröttää hiuksiaan, hankaa silmiä ja nousee istumaan.

»Hae kaksi lusikkaa.»

SEURAAVAT PÄIVÄT ovat toisenlaisia mutta eivät kuitenkaan. Arki liikahtelee tahtiin, johon olen jo alkanut tottua, ja silti kaikki on muuttunut.

Nukun tavallista huonommin, ajatukset harhailevat entistä enemmän. Samin seurassa ja töissä vältän pitämästä esillä puhelintani, vaikka onkin epätodennäköistä, että Grim ottaisi yhteyttä näin pian tapaamisemme jälkeen. En tiedä, miksi olen siitä niin varma mutta niin vain on. Hän ei aio ottaa yhteyttä. Välillämme kulkee näkymätön side, voin melkein tuntea sen näpeissäni.

En antaudu puhumaan aiheista jotka voisivat johtaa Grimiin. Töissä minulta kysytään aika ajoin tapahtuneesta. Udellaan, olenko kuullut jotain. En halua joutua valehtelemaan, olen kertonut niin monia valheita viime vuosien mitaan.

Ja silti tiedän, että valehtelisin, jos joku kysyisi. Grim, tai ehkä minä itse, on hakannut näkymättömän kiilan minun ja Samin väliin. En voi uskotella itselleni suojelevani Grimiä tai sen puoleen suojelevani *meitä*. Hän on ainoa ihminen, joka on ymmärtänyt minua, niin luulen. Ehkä siinä on todellinen syy. Hän on ainoa ihminen, joka todella tuntee minut. Ja taas me jaamme uuden salaisuuden.

Uutislähetys radiosta: pakolaisten vastaanottokeskus on palanut yöllä, ei tietoa tekijästä. Sota Syyriassa ei osoita loppumisen merkkejä, pikemminkin päinvastoin. Ruotsiin tulee

”TYYLIKÄS JA VAKUUTTAVA...

KUTEN AINA CHRISTOFFER CARLSSONIN TAPAUKSESSA,
TÄMÄ ROMAANI ON TODELLA, TODELLA HYVÄÄ LUETTAVAA...
VOIMAT TARJOAA MYÖS LOISTAVAN JA TÄYSIN ENNALT-
ARVAAMATTOMAN JUONEN SEKÄ HIENON HENKILÖGALLERIAN.

SITÄ PAITSI CHRISTOFFER CARLSSON LUO TÄSSÄ
ROMAANISSAAN PARHAAN KUVITELTAVISSA OLEVAN
LOPETUKSEN, MINKÄ SARJALLE VOI TEHDÄ.”

— AXEL SVENSSON, *BORÅS TIDNING*

